

Elégiák Berzsenyi Dániel költészetéből

A NIKLAI REMETE SZOMORÚSÁGA

Javasolt feldolgozási idő: 1 óra 40 perc

1. feladat

Szimbólumtár! A költészet számos hétköznapiak tűnő jelenségben látja meg a jelképes tartalmat. Berzsenyinél a kalász a bőség szimbóluma volt. Készíts szimbólumtárat az általad ismert jelképekből! Segítségül mi megírtuk a szőlő szócikkét. Kövesd a megadott mintát! Témajavaslatok: kenyér, labirintus, bál, kocka (mint játék) stb. Legalább öt fogalmat válassz!

szőlő: A növénytermesztéssel és a termékenységgel kapcsolatos istenségek ismertetőjegye. • Az egyiptomi mitológiában Sai a szőlővessző istene; az elégedettség, a bőség, a gazdagság fogalmai kapcsolódnak alakjához. • Az antikvitásban Dionüszosznak, a bor istenének a jelképe, adománya a bor, amely megszabadít a bánattól.

Dionüszosz szőlőindáktól övezve (apulai vázakép)

2. feladat

Radnóti Miklós *Éjszaka* című költeményében is megjelenik az ősz. Olvasd el a verset, majd válaszolj a feltett kérdésekre!

Radnóti Miklós: Éjszaka

*Alszik a szív és alszik a szívben az aggodalom,
alszik a pókháló közelében a légy a falon;
csönd van a házban, az éber egér se kapargál,
alszik a kert, a faág, a fatörzsben a harkály,
kasban a méh, rózsában a rózsabogár,
alszik a pergő búzaszemekben a nyár,
alszik a holdban a láng, hideg érem az égen;
fölkel az ősz és lopni lopakszik az éjben.*

1. Milyen költői eszközt kapcsol az ősz motívumához a költő?

---

2. Milyen jelentéseket köt hozzá?

---

3. Milyen hangulatot hoz vele a költeménybe?

---

4. Mi a következő költői eszköz neve: „lopni lopakszik” és „hold[...] hideg érem az égen”?

---

3. feladat

Miért nem nevezhetjük elégiának az alábbi Petőfi-verset antik értelemben?

Petőfi Sándor: Szeptember végén

(részlet)

Még nyílnak a völgyben a kerti virágok,

Még zöldel a nyárfa az ablak előtt,

De látod amottan a téli világot?

Már hó takará el a bérci tetőt.

Még ifju szivemben a lángsugarú nyár

S még benne virít az egész kikelet,

De íme sötét hajam őszbe vegyűl már,

A tél dere már megüté fejemet.

Elhull a virág, eliramlik az élet...

Úlj, hitvesem, úlj az ölembe ide!

Ki most fejedet kebelemre tevéd le,

Holnap nem omolsz-e sirom fölibe?

Oh mondd: ha előbb halok el, tetemimre

Könnyezve borítasz-e szemfödelet?

S rábírhat-e majdan egy ifju szerelme,

Hogy elhagyod érte az én nevemet?

5. feladat

Nyelvtani emlékeztető: Szabó Lőrinc Falusi hangverseny című gyermekverséből írd példát hangutánzásra és hangulatfestésre!

Szabó Lőrinc: Falusi hangverseny

Háp! Háp! Háp!

Jönnek a Kacsák!

Hű, de éhes, hű, de szomjas

ez a társaság.

Bú! Bú! Bú!

Boci szomorú!

De hogy feszít tyúkjai közt

a Kukurikú!

Röf! Röf! Röf!

Orra sárba döf:

sonka-lábán Kucu néni

fürödni döcög.

hangutánzás:

---

hangfestés:

---

6. feladat

A szinesztézia mint költői eszköz főleg a XIX. század végén, a francia költők körében vált népszerűvé. Egyszerre több érzéklet kifejezését teszi lehetővé egy képben. Állapítsd meg a következőkben, milyen érzékletek kapcsolódnak össze az adott szinesztéziában! Arra figyelj, hogy időnként elvont fogalom kapcsolódik össze érzékelhető tulajdonsággal (pl. fényes szavak)!

lila dal:

---

barna gond:

---

sűrű csönd:

---

bársony nesz:

---

lágy meleg:

---

7. feladat

Az alábbiakban egy levelet adunk közre, de hiányosan. Egészítsd ki a szöveget úgy, hogy értelmes legyen!

Ne kérdezd, _____, mint töltöm időmet,

S távolléted alatt _____

Tudod, _____

Tudod, magam vagyok, mert _____

Lefestem _____

Ha már _____

És csak alig _____

Agg diófám alatt _____.

8. feladat

Olvasd el Berzsenyi Dániel Levéltöredék barátnémhoz című költeményét, majd válaszolj a kérdésekre!

[MEK, Berzsenyi Dániel összes versei](#)

1. Határozd meg a címben megjelölt műfaj fogalmát!

---

2. Milyen jellemző utal a szövegben erre a műfajra?

---

3. Nézz utána, ki a versbeli címzett!

---

4. Hogyan mozdul el a kijelölt műfajtól a költemény? Milyen másik műfajhoz közelít?

---

5. Jellemezd a versben olvasható életképet! Sorold fel az elemeit!
